

UJ ÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

II. ÉVFOLYAM 10. SZÁM

MEGJELENIK
MINDEN HÉTEN CSÜTÖRTÖKÖN

1946 MÁRCIUS 7.

KOMOLY OTTÓ

A Magyar Cionista Szövetség a napokban díszülés és gyászistentisztelet kapcsán emlékezett meg hosszú időn át volt vezérééről, a mártírhálát szenvedett Komoly Ottóról.

Budapesti és vidéki zsidó testvéreink igen nagy számban jelentek meg mindkét ünnepségen, hiszen Komoly Ottót nemcsak a cionista lábor, de az egész magyar zsidóság a maga nagy értékének tekintette.

Megadandó és méltó emléket azonban a „KOMOLY OTTÓ KÖNYVTÁR” létesítésével emeltek nevének. E gondolat valóban az ő szellemében fogant, aki — bár harcos politikusi is tudott lenni — alapjában véve a könyv, a tudomány, a csendes, elmélyedő tanulás embere volt.

Erechben pedig a „KOMOLY OTTÓ ERDŐ” fogja emléket hirdetni, amelynek minden egyes fáját a magyar zsidóság áldozatos kegyelme és szerető emlékezete ülteti.

★

A zsidó közélet nemcsak magyar, de nemzetközi vonatkozásban is, az utóbbi évtizedek folyamán kevés olyan értékes egyéniséggel termelt ki magából, mint amilyen Komoly Ottó volt. Nemeslelkű, emlékeztető gondolkozású ember volt, a vezető egyéniség minden attribútumával. E mellett bátor férfi, akivel a veszély, a baj nem csüggeszt,

de edz és erősít és akiben a népéért való munka és a testvéreikért való felelősség tudata minden más gondolatot megelőzött.

Az 1944 év nyarán elindult és végül sok viszontagság után Svájcban keresztül nagyrészt Ereche jutott alijacsoport útját jelentős részben az ő heroikus munkája tette lehetővé. Az utolsó menekülési lehetőségnek látszott ez akkor, — amelyet a zsidó és cionista közélet számos vezetője vett igénybe, hogy a maga és családja életét megmentse. Ott tartotta a cionista kötelesség, a zsidó testvéreikért való aggodalom. Itt tartotta az akkor már nagy erővel folyó mentési munka, amelyet majd hat hónapon át folytatott meg, emberfelelő erőfeszítéssel, vál-

lva annak minden veszélyét és kockázatát.

A magyar zsidóság ártatlan áldozatainak száma légtel, de olyan mint Komoly Ottó, aki tudatosan vállalta sorsát és áldozta fel magát népéért, zsidó testvéreikért, nem sok akadt.

Komoly Ottónak, aki anyai testvére számára lette lehetővé az aliját, nem adta meg, hogy szemével lássa álmának földjét, de hőz kitartásának, áldozatos életének híre eljutott Ereche. Az ilyen férfiak példájából ma ittenek erőt a jisiv chalucái arra a hősi, önfeláldozó, szinte mindent kockáztató küzdelemre, amelyet ma testvéreik szabad bevándorlása érdekében kifejtének.

Geyer Albert

A Magyar Cionista Szövetség Gyászünnepélye

A Magyar Cionista Szövetség rendezésében tartott cionista napok második napját Komoly Ottónak, a Szövetség mártírhálát halt elnöke emlékének szentelték. A Pesti Izr. Hitközség dísztermében tartott gyászünnepélyen a magyar kormányt Bereczky Albert államtitkár képviselte. Stöckler Lajos elnök, dr. Földes István, dr. Geyer Albert elnökhelyettesek és Dononkos Miksa ügyvezető a Pesti Izr. Hitközség, dr. Munkácsi Ernő az Országos Horda, dr. Endrei S. Henrik igazgató a Pesti

Chevre Kadisa, dr. Csobádi Sauru elnök a Budai Izr. Hitközség képviselőiben jelent meg a gyászünnepségen.

Salomon Mihály, a Magyar Cionista Szövetség utoljára megválasztott elnöke nyitotta meg az emlékünnepélyt.

— Szükségessnek tartottuk — mondotta —, hogy megemlékezzünk Komoly Ottóról. Erre kötelez bennünket a hála és a kegyelet, de meg kell emlékeznünk róla sajátmagunkért is. Komoly Ottó a pozitív cionista zsidóság vezetője volt. Egy

ideáért dolgozott és harcolt Palesztináért.

Ízutan Bereczky Albert államtitkár emelkedett szólásra:

— Kötelességemnek tartotam itt megjelenni személy szerint is, hogy lerójam kegyeletemet a jóbarát emléke iránt, de kötelességének érezte a magyar kormány is, hogy kifejezze részvétét és együttérzését. Amidőn ezt tolmácsolom, külön is ki kell emelnem, milyen rendkívüli ember volt Komoly Ottó. A legsúlyosabb időkben a nyugalomnak és határozatlagnak minélképe volt. Hozzáim segítségül keresve jött és boldog vagyok, hogy együtt dolgozhattam vele. Egy eszmét legjobban embereken keresztül érthetünk. Nem vagyok illetékes a cionizmusról beszélni, erről azoknak kell beszélni, akiknek erre joguk van. Előtte az a szó lett ez az eszme széppé és nagyvá, utóta Komoly Ottót megismertem. Büles jóága felé részlette bennem azt az érzést hogy nagy eszme lehet az, amelynek ilyen vezéregényiségei vannak. Ma minden a gonoszok fel akarják szítani a szenvedélyeket, állítom, hogy a jó és igaz magyar emberek nem aronosítják magukat ezzel a gyűlölködő szellemmel. Fogjunk össze, az állam — ha kell, erős kézzel — és a társadalom és minden erőnkét fordítsuk a rosszakarat legyőzésére. Horom a magyar kormány jóakarát és leleszem Komoly Ottó láthatatlan sírjára.

Bereczky Albert államtitkár beszéde után az Operaház kórusa, Frankó Károly vezénylésével Mahler búcsudalát és két palesztinai dall énekelt

ÁRA 20.000 PENGŐ

Átnyújtották az Országos Iroda memorandumát a Bécsben tartózkodó angol parlamenti vegyes bizottságnak

Február 25-én a délelőtti órákban érkezett meg a budapesti Amerikai Missiõn keresztül az angol parlament által kiküldött vegyes bizottság meghívása az Országos Irodához azzal, hogy február hónap folyamán a bizottság még Bécsben tartózkodik és szeretne velünk a magyarországi zsidóság helyzetéről tárgyalni. Tekintettel arra, hogy a bizottság már huzamosabb ideje Bécsben tartózkodik, elég késõn jutott eszébe bennünket meghívni. Az utazáshoz szükséges iratok beszerzése és a hivatalos formalitások elintézése nem volt könnyû feladat, mégis sikerült 26-án, késõn este utnak indulnunk. Az aznap megindult telefon útján biztosítottak bennünket arról, hogy a bizottságnak még módjában lesz bennünket meghallgatni. Ejjel felé érkezünk Bécsbe, ahol azonnal érintkezésbe kívánunk lépni a delegációval. Ismerve az angolok ragaszkodását az elõírt formalitásokhoz, természetesen errõl szó sem lehetett és így nekik hajnaluk számlító reggeli 7 órakor megjelentünk a békebeli pompával berendezett Hotel Sachorben. Megérkezésünk, ahogy észleltük, nem változt ki a delegáció tagjaiban osztatlan örömet. Õk már megalkották a maguk véleményét, anélkül, hogy a Bécsûl keletrre fekvõ országok szenvedõ zsidóságát megkérdezték volna. Hivatkoztak arra, hogy a magyar kormány nem engedte be õket, az országok is visszautasították a beutazásra irányuló kérésüket és nagyon meg voltak lepve, mikor mi, kezünkben a szabályos utóval és engedélyekkel betoppantunk. Átvettük az Országos Iroda memorandumát azzal, hogy majd tanulmányozni fogják. Személyes megbeszélésre nem sok alkalmunk volt, mivel a repülõgép 8 óra 30-kor vitte a bizottságot Kairóba.

Ez február 27-én történt, közlöndomásu pedig, hogy ebben az évben a február hónap 28 napból áll. Meghívásuk komolyságát mutatja, hogy õk a meghívó elküldésekor már kész utiprogrammal rendelkeztek, mely egy-

általán nem volt tekintettel a meghívottakra.

Döntán a világlapok tudósítóival közölte Stöckler elnök a tényeket. A Chicago Tribune munkatársa az iránt érdeklõdött, igaz-e, hogy a politikai rendõrség Magyarországon egy zsidó szervezet? Stöckler igen találova válaszolt. A politikai rendõrség a demokratikus pártok kiküldõiteibõl áll, akik jó demokráta és jó rendõrök, a többinél a foglalkozásánál mellékes kérdés. A zsidó hitközség, vagy az Országos Iroda egyetlen tagot sem küldött a politikai rendõrségbe. A sajtóértõkeletlen levõk egyhangúlag megállapították, hogy a bizottság a kelet-európai zsidóság ügyét nem ismerheti úgy, hogy jelentõs tárgyalagos legyen, a felelõség ezért nem a kelet-európai zsidóság vezetõi terhére.

Miután idõnk megouatla,

tisztelegõ látogatást tettünk a magyar követésen, ahol igen nagy vendégszeretettel fogadtak bennünket és visszafelé utunkra kocsijukat is rendelkezésünkre bocsájtották. Ugyancsak látogatást tettünk a bécsi izr. hitközségnél is.

Beszámolóink nem volna teljes, ha nem ismertetnõk a bécsi zsidóság mai helyzetét. A náci terrort mindössze 4300 bécsi zsidó élte túl. Ezeknek negyven százaléka 45 éven aluli. Ezek a számok szomorúan szabják meg a bécsi zsidóság jövõjét. Természetesen az összes zsidóellenes törvényeket a kormány megszüntette, de az is természetes, hogy minden egyes visszatérõ zsidónak küzelharcot kell folytatnia, hogy régi lakását és vagyonának töredékét visszakapja. A politikai pártok programjukban demokratikusak, azonban a törvények végrehajtásában az

elõrõlt törvények szellemének áruyeka még mindig ott lebeg Bécs fölött. A lakosság nyíltan, vagy titkosan náci-érzelmi része, meghuzódik a demokratikus pártok, fõként a néppárt jobbszárnyán és onnan folytatja tovább földalati harcát.

A bécsi zsidóság vezetõjének, David Alfred Brillnek nincs könnyû szerepe. Régi szociáldemokrata, Renner közvetlen környezetében tanulta a politikát. Még ennek a csökélyszámú zsidóagnak is az a rélege, amelyik mozgásra képes, kívánciorásra gondot, részben a mindenütt kísértõ nazi emlékeinek hatására, részben gazdasági okokból.

Ugy brenzük, hogy utazásunk és a delegációval való tárgyalásunk sem a magyar zsidóság, sem pedig Magyarország szempontjából nem volt hiábavaló. A magyar zsidóság rajtuk keresztül tudatta problémáit és megoldásra váró kérdéseit a világgal. Magyarország pedig rajtuk keresztül cáfolta meg azt a hitet, misztta az évnitkezést a bizottsággal meggyõtolni szándékozta volna.

Dr. B. L.

A Zsidó Világkongresszus Magyarországi tagozatának alakuló ülése

A magyar zsidóság imponáns megnyilatkozása volt a Zsidó Világkongresszus magyarországi tagozatának alakuló gyûlése, melyet február 4-én, hétfõn tartottak a Pesti Izr. Hitközség székházának dísztermében nagy érdeklõdés mellett. A megjelentek sorában ott láttuk dr. Kertész István rendkívüli követ, meghatalmazott minisztert, a külügyminisztérium képviselõiben, Fischer Vilmost (Románia) és Chajim Eucist (Palesztina) a Zsidó Világkongresszus kiküldöttét, Stöckler Lajost, a Pesti Izr. Hitközség és az Országos Iroda elnökét, dr. Földes István, dr. Geyer Albert elnökhelyetteseket, Domonkos Miksa ügyvezetõt, dr. Munkácsi Ernõ fõtitkárt, az Országos Iroda ügyvezetõ-igazgatóját, Kahan-Frankl Samut és dr. Reiner Imrét, az Orh. Központi Iroda elnökét és fõtitkárát, dr. Hevesi Ferenc fõrabbát, dr. Görög Frigyeset, az Országos Zsidó Segítõ Bizottság elnökét, Salamon Mihályt, a Magyar Cionista Szövetség elnökét, dr. Kálmán Ödön fõrabbát, az ORE elnökét, dr. Fischer Benjámin fõrabbít és dr. Herskovics Fábian rabbit, Steiner Marcel elnököt, dr. Endrei S. Henrik igazgatót és Trebitsch Márcus fõtitkárt, a Pesti Chevra Kadisa részérõl, dr. Roth Szigfridet, a Zsidó Statistika Hivatal vezetését.

Fischer Vilmos a Zsidó Világkongresszus Központi Bizottsága nevében üdvözölte a megjelenteket, megemlékezett a halmlilló zsidó áldozatról, akiknek emlékeztetõre egy perces néma csendben áldoztak a jelenlévõk. Üdvözölte a Szövetség Hatalmukat, dr. Kertész István meghatalmazott minisztert, az Országos Iroda és Cionista Szövetség elnökét. Közönetet mondott az Elõkészítõ Bizottságban végzett fáradságtalan munkásságukért dr. Görög Frigyesnek, dr. Herskovics Fábianak és dr. Roth Szigfridnek. Vázolta a világkongresszus történelmét, majd a következõkben ismertette a Zsidó Világkongresszus célkitûzéseit: küzdelem az antiszemilizmus ellen, erkölcs és anyagi elégtétel klharcolása és Palesztina fejlesztése érdekében végzendõ munka. A Zsidó Világkongresszus szózatát juttatta el a magyar zsidósághoz.

Dr. Kertész István meghatalmazott miniszter a kormányzat nevében üdvözölte a magyar tagozat megalakulását. Az elhangzottakból megállapítja, hogy a Zsidó Világkongresszus és a demokratikus magyar kormányzat egy uton haladnak.

Dr. Hevesi Ferenc fõrabbát a pesti hitközség rabbisága és a lokli vezetése által álló Magyar Zsidó Társadalmi Szövetség ne-

vében jelentette be csatlakozásukat a Zsidó Világkongresszushoz.

Stöckler Lajos, az Országos Iroda elnöke örömeinek adott kifejezést, hogy ezen az alakuló gyûlésen megjelentek. Nem tévesztük szem elõl sem a demokratikus köztársaság, sem a zsidóság érdekeit. Hiszt, hogy a Zsidó Világkongresszus jobb jövõt biztosít a magyarországi zsidóság számára. Ezért kapcsolódtak be a világkongresszus munkájába, mely nem jelent sajtó esetekvést szabadságuk feladását.

Kahan-Frankl Samu, az Orthodox Központi Iroda nevében üdvözölte a magyarországi tagozat megalakulását. A házhez hül zsidóság bele kíván kapcsolódni a kongresszus munkájába.

Dr. Kálmán Ödön fõrabbát bejelentette, hogy az ORE mal közgyûlésén elhatározta a kongresszushoz való csatlakozását. Igéri, hogy a magyar rabbitak a tradíciókhoz hiven vesz részt a kongresszus munkájában.

Salamon Mihály, a Magyar Cionista Szövetség elnöke, szívet-lélektel üdvözli a magyar tagozat megalakulását. Miat a cionista líbor elnökének, nagy örömeére szolgát a Zsidó Világkongresszushoz való csatlakozás, mert ezzel a magyar zsidó-

Mag közelebbi kapcsolatba került a világ zsidóságával.

Duechinszky Jenő rabbi az Agudasz Jisroel nevében üdvözölte a kongresszust.

Dr. Náhán Sándor a Jewish Agency nevében örömet fejezte ki, hogy a kongresszus magyar tagozatának megalakulásával a Jewish Agency segítő fegyvertársat kap. A magyar zsidóság eddig tagadta a világ zsidóságához való tartozását, pedig zsidók vagyunk s mindnyájan egy közösséghez tartozunk.

Fischer Vilmos elnök Chajim Barlaszt üdvözli, aki héberül válaszol az üdvözlésre, melyet Salamon Mihály, a Cionista Szövetség elnöke fordít magyarra. Boldog vagyok, — mondotta Barlas, — hogy együtt láthatom az összes frakciókat. A világkongresszus feladata a zsidóság képviselése. Külvonalkozásban az errei zsidóság üdvözlését tolmácsolja.

Dr. Fischer Benjámin főrabbi a zsidó egységről beszél, mely a Zsidó Világkongresszus által valósul meg. Felhívja a kongresszus figyelmét a zsidó gyermekek súlyos problémáira.

Dr. Leitner Jenő (Debrecen) az összefogás szükségességét hangsúlyozta. Tagadta az új antiszemitizmus léteét, nincs új antiszemitizmus, csak régi van. Megemlítette az Ózdou történeteket.

Fischer Vilmos elnök megköszönte az üdvözléseket, dr. Fischer Benjámin felszólalására reflektálva megjelentette, hogy a napokban Magyarországra érkezik Miss Shill, a Zsidó Világkongresszus gyermekügyeinek intézője.

Dr. Szemere Sgmu az Országos Izr. Tanulmányegyesület csatlakozását jelenti be.

Fischer Vilmos elnök felolvastatja a newyorki és londoni exekutívák üdvözlés sürgönyeit.

Dr. Róth Szigfrid az előkészítő bizottság munkájáról számolt be, köszönetet mondott munkatársainak és kérte a felmentvény megadását.

Fischer Vilmos elnök a megjelentek egyhangú határozata értelmében a felmentvényt megadta és egyben jegyzőkönyvi köszönetét fejezte ki dr. Róth Szigfridnek értékes munkájáért. Ezekután előterjesztette a határozati javaslatokat, melyeket a kongresszus elfogadott.

Dr. Róth Szigfrid felolvasta a megválasztandó 52 választmányi tag, valamint a 15 tagú elnöki tanács névsorát, melyet a kongresszus szintén egyhangúlag fogadott el.

Fischer Vilmos elnök a Zsidó Világkongresszus ismételt köszönetét tolmácsolta a megjelenteknek. Kifejezte abbéli reményét, hogy a kongresszus magyar tagozata jó munkát fog végezni, amely munkához sok szerencsét kívánt.

Ezzel a záróakkorddal a Zsidó Világkongresszus magyarországi tagozatának alakuló gyűlés véget ért.

Zsidó hanglemezeket

Lányi Árpád száját részbeno megérinte kerések, 1946. K. Városliget utca 13. szám. 27. sz.

A Magyar Cionista Szövetség 1946. évi rendes közgyűlése

Március 3-án, vasárnap délelőtt zsúfolásig megtelt a Magyar Cionista Szövetség Arany János-utcai díszterme. A közgyűlés megkezdése előtt az ifjúság héber dalokat énekelt: munkás és szabadság dalokat. A hangulatot ennek a fiatalágnak a lelkesedése teremtte meg. A közgyűlés lefolyásáról a következőket állapíthatjuk meg: a szónokok és a felszólalók beszédeiben nyoma sem volt a felülten demagógiának, ócsó népszerűség-hajhásznak és megdöglősen kijelentéseknek. Tényregeosan és a valósághoz alkalmazkodva szóltak hozzá a felvetett problémákhoz. A fiatalág hatalmas tömegének jelenléte azt bizonyította, hogy a különböző cionista pártok sikerezen alkalmazták a zsidó tömegek megszervezésénél a korszerű propaganda eredményeit. Nem öltözteszerűleg összeverőzött tömeg, hanem tudatos, élő cionisták, a zsidó Palesztina sóvárgói hallgatták végig a közgyűlést.

Dr. Geyer Albert, a M. C. Sz. elnöke megnyitó beszédében visszapillantást vetett az elmúlt három év szörnyű eseményeire, amelyek majdnem a teljes megsemmisülés szakadéka sodorták az európai zsidóságot. Ez a zsidóság, amely amnyi szenvedésen ment keresztül, nem találja helyét azokban az országokban, ahol még ma is gyűlölettel fogadják. Eppen ezért fokozott mértékben követelni kell a Palesztinába való szabad bevándorlást. Ezután rátért azoknak az irányelveknek a kifejtésére, amelyek őt az elmúlt években vezették, az M. C. Sz. elnöki székében. Felsorolta ennek a politikának az eredményeit, s annak a meggyőződésének adott kifejezést, hogy a hitközségben kivívott fontos állásokat csak ezzel a politikával lehet továbbra is megtartani. Nyomatékosan rámutatott arra, hogy habár az M. C. Sz. tagja lehet az is, aki nem képtel be egyetlen cionista pártba sem, az M. C. Sz.-t mégsem szabad úgy tekinteni, mintegy ötödik pártot, amely vetélkedni kíván a többi egyesületekkel.

Ezután dr. Herskovic Fábrián főrabbi, az M. C. Sz. társelnöke, a fasizmus zsidó áldozatainak emlékéét idézte.

Dr. Lukács Leó, az M. C. Sz. volt elnöke az egyesület 1943/44. évi működéséről tett jelentést.

Szekulesz László titkár az M. C. Sz. 1945. évi működéséről számolt be és megemlékezett arról az illegális munkáról, amely a német megszállás alatt zsidók titzcincnek az életét mentette meg.

Dr. Lukács Leó ezután az 1943/44. évi zárszámadásokat ismertette.

Székely Béla a számvizsgáló bizottság ellenőre az 1945. évi zárszámadást ismertette. Elővitt Székely Béla az M. C. Sz. tőkönyvének az 1946. évi előirány-

zott költségvetést olvasta fel, dr. Lukács Leó az 1946. évre vonatkozó tagsági díj megállapításra vonatkozólag javaslatot terjesztett elő, amelyet egyhangúlag elfogadtak.

Rév Klein Károly, a jelölő bizottság munkájáról számolt be és felolvasta az újjann megválasztott tisztikar névsorát. Az új elnök Salamon Mihály, társelnökök: dr. Dénes Béla, Groszmann Sándor, dr. Herskovic Fábrián, dr. Sipos Jenő és Kohn Mártonné.

Dr. Geyer Albert, a lelépő elnök, szívvelyes szavakkal íktatta be az elnöki székbe Salamon Mihályt. Az M. C. Sz. új elnöke

Az M. C. SZ. Országos Értekezlete

Vasárnap délután 4 órakor tartotta a Magyar Cionista Szövetség 259 vidéki helység kiküldöttének a részvételével Országos Értekezletét. Dr. Geyer Albert megnyitja után dr. Dénes Béla tartotta meg politikai beszámolóját a magyarországi zsidóság általános helyzetéről és a zsidóság világpolitikai elhelyezkedéséről. A hazai zsidóságról megállapította, hogy létét az egzisztenciális bizonytalanság jellemzi továbbra is. A cionizmusnak a háboru előtt csak az angolszász világ fele voltak kapcsolatai. A háboru kitörése óta nagyhatalmi állásának megfelelően a Szovjetunió is jelentkezett a közéletben. Ugyanebben az időben a szovjet Délkelet-Európában is előretört. Ennek a konzekvenciáit le kell vonni. A maradék zsidóságnak, ha nem akar szembe kerülni a haladó erőkkel, feltétlenül meg kell barátkoznia a társadalmi változás gondolatával. Nem ringathatjuk magunkat illuziókba. Fel kell ismernünk azt, hogy a zsidóság életbiztonságát csak a munkáspártok hatalomra jutásától remélheti. A vidéki zsidóság gyökértelensége, amelynek lelki és gazdasági okai ma már minden gondolkodó ember előtt ismeretesek, arra készítetnek lennünk, hogy a zsidóság Palesztinába való vándorlását minden eszközzel elősegítsük és biztosítsuk. Letagadhatatlan tény az, hogy a cionizmus terjed a tömegekben s ez a folyamlat csak növekedni és fejlődni fog a neonasziszmus kilengéseinek következményeként.

Dr. Dénes Béla beszédének végén lépett a terembe Barlas a Jewish Agency kiküldötte és Fischer Vilmos a Zsidó Világkongresszus képviselője. Salamon Mihály az M. C. Sz. új elnöke héber nyelven üdvözölte Barlaszt és harati szavakkal köszöntötte Fischer Vilmost. Barlas héberül válaszolt, a Sechnut üdvözlését tolmácsolta és sok sikert kívánt az értekezlet munkájához. Fischer Vilmos válaszbeszédében kifejtette, hogy minden tulz-

szédében méltatta dr. Geyer Albert érdemeit. Kérte a közgyűlést, hogy dr. Geyer Albertet kivételek érdemeinek elismerésül az M. C. Sz. díszelnökévé válassza meg. Salamon Mihály javaslatát a közgyűlés nagy lelkesedéssel hagyta jóvá. Bizik abban, hogy dr. Geyer Albert továbbra is harcosa lesz a magyarországi cionizmusnak.

Napirend után Biederman Oszkár az Ichud, a Klal és a Mizrachi pártok együttes indítványát olvasta fel, amelyben követelték a szabad piacot, a zsidó államot és a szabad földvásárlást Palesztinában.

Kemény Dávid a Borochov kör nevében külön véleményét jelentette be. Groszmann Sándor, Szekulesz László, Parkas Pál és dr. Ungár Sándor hozzászólása után a közgyűlés dr. Lukács Béla javaslatát fogadta el,

melkül mondhatja azt, hogy a világ szemé a magyarországi zsidóságon van, amely ma Európában a második legnagyobb zsidó közösség.

Szekulesz László felolvasta az 1945. évről szóló jelentést. Ezután a vidéki cionista pártok képviselői szólaltak fel.

Bogler Lajos (Dombovár): a Dunántúlon egyetlen zsidó gyerek sincs. Az elhagyott anyagi javak mellett elhagyott szellemi javak is vannak, amelyek gondozásáról és újjászáról nem szabad megfeledkezni.

Gábor Béla (Salgótarján): kéri, hogy a 240 salgótarjáni zsidót azonnal vándoroltassák ki.

Dr. Ungár Sándor (Budapest): kéri, hogy a zsidó szellemet ne zárják ki a Jointból. Szóvá teszi a német megszállás alatt kitérték ügyét. Ezeket az elpártolt zsidókat fel kell szőlítani arra, hogy térjenek vissza.

A Joint nevében Groszmann Sándor válaszolt erre a felszólalásra.

Az aktuális kérdésekkel kapcsolatban még többen felszóltak, akiknek kérdéseire Salamon Mihály adott részletes felvilágosítást.

Keresem feleségemet

Kertész Józsefné

szül. Riesz Mária, Hamat

Kertész Bélát

szül. 1932 évben. Lászlóváros,

özv. Kohn Márkusznet

szül. Beck Gizellát, kiket 1944 június havában a pápai gettóban elzárítottak Auschwitzban. Aki valamilyen tud rójuk, értesítsen. Felajánlunk jutalmat. Cím: Kertész József kereskedő, Lókut, új. Zirc.

Kérem szokat, akiket a

Hollán-utca 21b-ből

svájci védett századdal

november 23-án ELVITTEK. címmel adták le a Jap. királyi hadsereg...

HOGY TÖRTÉNT?

XIII.

A „Kasztner“ vonal

Március 19-én a cionista vezetők bizalmatlanságot szavaztak a hitközség eljárásának. De már néhány nap múlva Komoly Kasztner Rezsővel együtt belépett a tanács elnökének kipáncsolt szobájába és titokzatos tárgyalások kezdődtek meg. Igen díszkrétek voltak, — mégis már az első napokban kiszivárgott, hogy a németek hajlandók bizonyos számú zsidót, esetleg az egész magyar zsidóságot a semleges külföldre kiengedni, ha meghatározott mennyiségű amerikai szállítmányt kapnak. Ezek a megbeszélések a tanács vezetőségével szinte naponta folytak. Kasztner misztikus lényévé kezdett átalakulni, aki körül homályos és végtelenül nagyok látszó dolgok keringtek. Valószínű hasonlatosságot fedeztünk fel közte és a zsidó történelem fantasztikus kalandorszerű hősnőjének között, — David Reubenire, Sabbatai Cewire, Frankra és a többiekre gondolok, — akik a zsidó szenvedések mélyeséges tengerében csodafistösként tűntek fel. Ugyanakkor régen, ő sem viselt sárga csillagot és a Gestapo Sonderkommandójának ajtajai megnyitak előtte. Amint egykor Reubeni Dávid a pápa és a fejedelmek fogadótermébe beléphetett, ez történt most is: a zsidó tömegek bámulattal néztek fel rá, mint egykor Dávidot csodálta az a zsidó tömeg, amely a gettó sikátorában tengette nyomorúságos életét.

A titokzatos tárgyalások nyomán híre kelt annak, hogy bizonyos számú zsidót kiengednek Palesztinába, illetve a spanyol-francia határhoz, de előzetesen néhány hétig német tágerben kell maradniok. Az bizonyos, hogy május utolsó napjaik egyikén a svábhgyi Sonderkommando hírberdett „Frau Eva“-ja közölte: *Bejüthöl megjött az engedély „Brand fährt morgen“* (Brand az élecionistaik egyik tagja volt). Ennek az akciónak volt eredménye, hogy közvetlenül a vidéki gettók deportálása előtt többszáz zsidót onnan kiemelték a németek, Budapestre hozták fel, először az arénauti templomban berendezett Lagerben, majd a Kolumbusz-utcai vakok intézetével kapcsolatos bérakolomban helyezték el őket.

1.600 ember elindul Palesztinába

Ennek az akciónak végső befejezése volt, hogy június 30-án, amikor a budapesti környéki zsidóság deportálása megkezdődött és amikor a kakastollasok már a fővárost is körülrésztették, a megjelentek a Kolombusz-utcai, a zsidógetti

fasorban, kb. 1600 ember megindult — „Palesztinába“. Mosonmagyaróváron feltartóztatták őket, de rövid idő után elérkeztek a bergembeleni Sonderlagerba. Onnan kb. 300-an nyolc hét múlva, Szájlaha kerültek el. A többiek csak 1944 decemberben jutottak el oda. Ez az akció, amelynek során csak kb. 1600 ember ment el, de hatásában az egész magyar zsidóságot megmozgatta és még mindig foglalkoztatja, egy középkori német baccada illusztrációját elevenítette fel előttem. A szenvedések idején festették ezt a képet, bizonytalanságban, amikor nem lehetett tudni, mit hoz a holnap, lehő-helyükön maradnak-e a zsidók, kiűzik vagy megölik-e őket? S a szabadság éjszakáján az álmodozó zsidó lélek maga elé képzelte a Messiást, aki a hagyomány szerint számár hátán érkezik, előtte a herold és fújja a sófúrt. S a szűk zsidó utakat kapui kinyitják, a házakból kitódolnak a szenvedésben agyongyűjtött bélyegesek, mennek a Messiás után a megváltásba, a szabadulásba, az ősi hazába. Arecen a Jajdalom és reménykedés, s — hogy biztosan célhoz érjenek — *egyedik belokapaszkodnak a Messiást-hordó számár farkába és így húzzák magukat a fogságból a szabadulásba...*

Ennek, a még teljesen fel nem derített akciónak történeléből megállapítható, hogy a német megszállást követő napokban Kasztner érintkezésbe került a Gestapoval. Tárgyalásai azt célozták, hogy a semleges külföldről való szállítások, vagy más ellenérték ellenében a németek engedjenek ki zsidókat. Kasztner 1945 nyarán Budapestre küldött levelében azt írja, hogy tárgyalásai során az egész magyar zsidóság kitélepitését javasolta, de ugyanakkor ő maga is elismeri, hogy *megpróbálkozunk az egész közösségen segíteni, de nem fogjuk mondani: minden vagy semmi...* Azonban amíg Kasztner tárgyalásait folytatta, Eichmannék Eudrével együtt megkezdtek a vidék deportálását. Ekkor Kasztner felajánlotta, hogy a németek repülőgépen juttassák ki Brandtot Istambulba, így teremtsék meg az összeköttetést a szövetségesekkel. (A Gestapo autókat, textíliákat, gépeket, hadianyagot kért a magyar zsidóság ellenében.) A németek megadták az engedélyt, Brandt elrepült; istambuli tárgyalásainak történelét egyelőre homály fedi. Az bizonyos, hogy a szövetségesek a németek zsarolását nem teljesítették és elutasító válaszokat rövidesen közöltettek a londoni rádió. A beavatottak tudtak erről és Eichmannak po-

koli dühöngéséről, tajtékzó szemrehányásairól is, amiket azután ezzel az ügyvel kapcsolatban tett. Amikor ez a vonal már teljesen összeomlani látszott, mégis sikerült megegyezni a Gestapoval: *aranyért, drágaságért, 1200 certifikát és egyéb külföldi utlevél, vagy vízum birtokosának pedig lehetővé teszi Spanyolországon keresztül Európa elhagyását.* Kasztnerék összeállították listájukat. Sok régi cionista érdemei alapján ingyen, tiszteletből került a névsorba, — de nagy számban jelentkeztek gazdagok is, akik önként aranyukat és egyéb értékeiket adták oda, s ezzel szereztek meg a jogcímet. Végereedményben 1684 ember indult el 1945 június 30-án. (Vollak közöttük olyanok is, akik csak bucsuzni mentek ki a Józsefvárosi pályaudvarra és beszálltak a vagonokba.)

Kasztner Rezső alijával elköltözött Magyarországról a régi cionista vezetőség nagy többsége, „a nécek“, akik évtizedeken át vezették a mozgalmat. Kemoly Ottó, aki maga számára levonla a helyes következtetést, egyetlen gyermekét elküldötte, ő maga feleségével itt maradt, hogy megszervezze a későbbi transzportokat. Alakja az események forgatagában nőtön-nőtt. Szűzfélé csapatot kardjával a — végén maga mártírként bukkolt le.

MUNKÁCSI ERNŐ

Következő számunkban: „Egy különös kihallgatás.“ „Az első hírek a gettók felállításáról és a deportálásokról.“

Helyreigazítás

Lapunk 1946 január 31-i számában a „Hogy történt?“ cikk-sorozatban említést tettünk Billingler Jánosról, a győri zsidóság egykori „zsidó vezetőjé“nek ténykedéséről. A győri hitközségtől szerzett megbízható értesítésünk szerint Billingler János szóbanforgó intézkedéseit *Kizárólag a Gestapo kényszerítő parancsa folytán adta ki.*

TOLNAI LAJOS

BÉLYES

VII., Dohány-utca 14.

Gyűjtemények,
sorok vétele
és eladása

Eszter böjtje

közvetlenül Purim ünnepe előtt, Adár 13. napjára esik; székely évből, mint az idejé is, 11. Adár tizenharmadikára. Ha azonban Purim a hét első napjára, vasárnapra esik, akkor Eszter böjtje korábban van, Adár 11-én, mint ezidén is, március 14-én.

Ez a „közösségi böjt“, ha nincs napokkal Purim előtt, mint ez évből, akkor a Megyilla felolvasásával végződik: templomainkban kiterlik az Eszter-tekercset, mint egy „Levelet“, lángokat gyújtanak körülötte, háromszoros áldást mondának előtte, majd a tekercs fölé hajolva hagyományos deltanon felolvassák.

A közösség a saját tekerésiben figyeli a szövöget: Eszter és Mordecháj ősi történelét, meg a gonosz Hámán bukását. Idrált akkor is el astarté psztítani, de Isten kegyelme a végveszélyből megmentette népét, mely túlléte ellenségeit. S a böjt, a gyász idejének elmulatával „a zsidók számára világozosság sarjadt, öröm, megelégedés és megbecsülés...“ Most a Megyilla felolvasása után hagyományos felállással egész Izráelben így, imádkozunk:

„Dicsértéssel Te, Örökkévaló Istenünk, a világ Királya — Isten, aki pett visel helyettünk és ülélet hoz érttünk; aki örökös a megtorlás felett s gondoskodik arról, hogy megbűnhődjék a gyűlölet szelleme — így szabadít meg minket ellenünkötől. Adott légy Te Örökkévaló, segítő Isten, aki megmenti népet, Izráelt, ellenségeitől.“

(—a—)

BRILIANST, ÉKSZERT,
napi áron

Scheer György

Semmelweis-utca 10, főemelet 1.
Telefon: 188-001.

ARANYAT VÁSÁROL

Kávéház, vendéglői berendezések
**GYORSMÉRLEGEC,
NATIONALKASSZÁK,
IRÓGÉPEK,**
vétel eladás

Stobosfeld

Népszínház-utca 31

Régi fényképeiről

szép nagyárat készit:

OPTIFOT, Tereb-körút 48.

Villamosági

báztartási cikkek, szorelési anyagok, Vétel, Eladás, Bizomány,
GERŐ SANDOR, Bp. VI., G. u. 24.

A romok beszélnek

Látogatom Eivcimel Zagóban. A gyülekezet még szétszórt. Találkozásunk helye, a templom, romokban hever. Istentisztelete is más templomba járunk.

Utam gyakran elvezet a romok mellett. Hívenkor meg-meg-állok egy kis imára, zsolttóra. Többször találkoztam ott imádkozó hittestvérekkel, akik kérdésünkre színteremtő poétikus szavakkal, de a legtermészetesebb hangon magyarázták nekem, hogy az ő számukra csak ez a Templom. Csak itt érzik jól magukat: itt tudnak imádkozni.

Egy más alkalommal már megrendülő dolog történt. Láttam, az utca felől jött egy hittestvér. Megállt a romok előtt, zsebéből kivett egy kis fekete könyvecskét s ezzel indult el a templom női része felé. Odaérve felkeresett egy bizonyos helyet, de meglátott s oda-szólt: ... Az én kis feleségem... az én édes kisgyermekem... Várjon kérem... az én jámbor asszony-nővérem gyermekével... az én vallásos bátyám és lányai... Templom... Biblia... Talmud... S egy imakönyvből, együtt mondtuk el az imát: Jiszgádál vojizkádás...

Elváltunk. Nem nézünk egymás szemébe. Az égbe sem. A földet néztem én, ahol oly sok a büv. A földet néztem, ahol templom emelkedik Isten dícsőllésére.

Irom pedig a sorokat abból az alkalomból is, hogy nemrég összejöttünk Mezőn Vilmos lakásán. A nagyüdvös, széles-látókörű, volt országgyűlést képviselő és vérbéli újságíró, gyűlésmegnyitó szavaiban megállapította: *Nincs zsidóság templom nélkül.* Az ülés végén magkért, áldjam meg az egybegyűlteket...

De írom a sorokat abból az alkalomból is, hogy a magyar zsidóság nevében és képviselő-tében előkelő deputáció utazik Londonba és poggyászában egyik kis rekeszében szerényen meghuzódik egy fénykép: A mi templomunk romjai.

A romok beszélnek.

BERNÁTH MIKLÓS

A Magyar Általános Hitelbank

évesi igen tisztelt ügyfeleit, hogy

II., Szilágyi Dezső-tér 1. szám

székhelyén (közvetlen a Fő-utca)ban

Kirendeltséget

Munkahely, Telefon: 101-499.

Külföldről keresik...

Az alábbi jegyzékben felsoroltakat külföldről keresik, részint a Pesti Izr. Hittközség, másrészt a Zsidó Világkongresszus, Jewish Agency for Palestine Szociális és Tudakozó Hivatalja útján.)

A Pesti

Izr. Hittközség utján:

- 450 Rittenberg család, Tiszaujak-Nagyvárad
- 320 Róbert Lajos és neje, szül. Bárdos Rózsi (építésmérnök), Amerikai-ut 73, Jászó, Misi, Magda
- 320 Rosenberg Mária, Szerai, Elza, Bella
- 403 Roth Margit, Podmaniczky-utca 41.
- 463 Rusnyák László, V. Sziget-utca 43.
- 122 Stein Samu, VI., Vasváry Pál-utca 8.
- 402 Steiner Gyula 70 éves, Ida 69 éves, Ibolya 25 éves, Budafok.
- 428 Weizsák József, Klára, Magda, Bpest, Kresz Géza-utca 27.
- 402 Weisz Salamon és Rebeka, Rikospalota
- 406 Weisz Samu és családja (Miskolc), Weisz Érit, Klauzál-ut. 39. (Lona Schwartza nővére)
- 423 Werzberger aus Dubove
- 472 Klein Sándor (szül. Albert-irsa, 1887)
- 473 Glück Hermann (szül. Nyirhátor), Sándor, Mayer, Miklós és Irén
- 474 Seiner Imre és családja (korábbi lakás: Akadémia-utca 9.)
- 476 Kövesi Kohn József és Erzsébet (kor. címük: Thék Endre-u. 41.)
- 477 Seldewerg Izidor (korábbi lakása: Határ-u. 2., Szabad-u.)
- 479 Schön Beata (Dohány-utca 22-24.)
- 470/a Kumi Miksa (szül. 1891, Győr) Werker Lajosné Riza (sz. 1882, Győr) és Tamás (sz. 1913, Budapest), korábbi lakás: Kresz Géza-u. 19.
- 480 Rosenbergs Szerén (korábbi lakása: Badna bei Wien)
- 483 Mayer Regina és Mayer János (korábbi lakásuk: Szt. István-tér 5.)
- 484 Szűcs Paula (61 év körül) és Szűcs Manci (35 éves)

Jelenítés: Sip-u. 12. III. e. 40. d. o. 10-10 óra között.

A Jewish Agency utján:

- Seiller Károly, hentes és mészáros, Kistelek
- Epstein Erzsébet, Seiler Károlyné, Kistelek
- Magera Karola, Nyiregyháza, Kotai-u. 42.
- Dr. Hollos Pál, Nyiregyháza, Géza-u. 27.
- Goldberger Áron, Debrecen, József főherceg-u. 41.
- Fried Ede, főrabbi, Tiszaberek Takács Géza, Erdparkváros
- Goldberger Mihály, textilkereskedő és családja, Nyiregyháza, Buta-tér 13.
- Steiner József vagy Ilm Kálmán, Jászkiász, Szőlő-u. 73B.
- Öz. Bereznai József, Ujfehértó
- Veres Mihály, Ujfehértó
- Hj. Margittai Mihály, Ujfehértó
- Fodor András, Jászkiász, Szőlő-utca.
- Poznik Imre, Csurgó
- Fried Kálmán és Adolf, 1900. Nyirmada, Nyirmada, v. Koltaj, v. Nyiregyháza, Németi Tibor címén, Beresényi-u.
- Jávencsela Sándor, Pápa
- Bauer Márton, Nagykanizsa
- Ujhelyi Andor, Örkény
- Goldstein Barbara és Rózsa, Miskolc, Széchenyi-u. 83.
- Silbermann Arthur, Ujfehértó, Gyár-kör 2.
- Erlacher Lőrinc, Hauer Donn, Miskolc, Petőfi-u. 30.
- Ripster Miklós, Miskolc, Vörösmarty-u.
- Öz. Beune Istváné, Kákunfélégyháza, Hunyadi-u. 1.
- Dr. Tatál Zoltán Állatorvos, Szerencs, Zemplén m.
- Lánczer Ignác, 1906. Hajduszoboszló
- Schachter Eduárd
- Hirger Lajos, 1905. Csepel
- Rosenberg Mendel, Lengyelorsz.
- Kesz (vagy Keszli) Ágnes
- Mermelstein Nachem
- Gaszenauer József és Irén
- Citron Hermann
- Citron Ábrahám, kb. 66 éves, Hajdudorog

Jelenítés: Szociális és Tudakozó Hivatal: Wetherle Sándor-u. 7. d. o. 9-1 óra között.

MELTARTÓ? Csak

Bokfis

Gyógyja: Koronás István, VII., Nagy-utca 30-32. szám.

Mossa tére eljön a tavasz, Az „ÉVA-AGY” mindig ugyanaz.

SZEP FOTEL, JO AGY ÉS AMI FŐ, EGY MOZDULATTAL KÖZELHEJŐ.

„ÉVA-AGY”
VII., Alpa-utca 10. szám.
Telefon: 424-532.

szabadsághegyen

Noémi em. Pensió nyitva!

Modern - kényelem, olcsó látás. Gémes-u. 5/b. Fejlesztés és szabályozás minden létfő és csütörtökön d. u. 4 órakor, Bpest, Nagymező-u. 8. I. 6.

ELSZAKADT,

holos, kigélt ruhát tökéletesen be-széli Weiszé, Nepszínház-u. 29. I. 5.

Az Országos Izraelita Hittközség eljá-rásága keretében, jönni, le-hetőség szerűleg képzett

hiteltartó, kántor-metsző

azonnali helysere Ajánlatok, lehetőség előterjesztés és be-nyújtásunkhoz a Hittkö-zség elnökséghez kérünk küldeni

A KOMOLY OTTÓ-KÖNYVTÁR MEGNYITÁSA

Március 4-én, hétfőn délelőtti nyitották meg a Komoly Ottó-könyvtár. A megnyitó beszédet Groszmann Sándor, az MCSZ társelnöke tartotta, aki kifejezte, hogy a könyvtár megalá-pítása dr. Geyer Albert érdeme. Ezután Widder Salamon profeszor, a Komoly Ottó-könyvtár főkönyvtárosa héber és magyar nyelvű beszédben ismer-tette a könyvtár feladatait.

KRESSUK

két deportált fiunkat!

Hoffmann Emil
szül. 1923 Sopron.

Hoffmann Erich
szül. 1897 Sopron. Keresés: 1914 július 19-án Békéscsabán volt két munkástól, ott a Kleinschmiedhammernél dolgozott. 1914 szeptember 26-án munkás koncentráció táborba vittek őket. Később került az illekk könyvtárnak őszinte fel-világosítását. Minden könyvet szívesen megértünk, HOFFMANN DAVID, Budapest, VI., Pálffy Erd-utca 67. szám.

Fenig Paulát, Klapholz Pinkászt, Klapholz Évát,

akik az oktatásukkor Budapestre költöztek. Szíves értesítést várunk, mar. VII., Baross-utca 3. számú III. 22-re kérlek.

KERESIM FIVÉREMET

Schwartz Andor

ujpesti gombákos, aki 1910 nov. 29-án írt utoljára levele-ből, annak Grac felé vittek. 101/300 számból. Értesítést kér-nővére, öz. Weisz Simonné, Bu-dapest, VI., Varsány Pál-utca 5. földszint 3.

Sáncásók figyelem!

Felkérom azokat, akik okt. 29-án a Terecskőba és annak környékre, majd Pestszentlőrinc környékére költöztek és a 17-ik számban voltak felszámolva!

Mász Ábrahámmal,
szül. 1887 Koulcs, hogy 1914 május 29-án írt utoljára levele-ből. Mász Ábrahám, Budapest, Katalin-utca 12. szám, I. 26.

HIVJON! JÖJJÖN!

Vessék: FÉRFI ÉS NŐI RUHÁT, felsőre neműt, szőrmekabátokat, kárpot, por-cellán, Petőfi Sándor-u. 2. Az átjáró-ban és Krisztina-körté 119. **GERSTL MAJORSKI**

Székely Emil ökszörbör 26
Rákóczi-ut 26
brillians, orozott, ezüst, brát leg-dregában veze.

Könyv keresi feleségül venne... 32 éves, biates egyetemista...

MEGISMERTÉK EBBEN házasság

Céljából 38-42 év közötti egész...

40 éves asszony,

Könyv férje még nem lett hazá...

Deportálásból hazaérkezett

43 éves férfi, született és lakó...

házasság céljából

Előzetes levelet, esetleg fény...

Férjhez menne

Magyar, szlovák, jól képzett...

házasság céljából

„Józan feleség” jellegre halás...

27 éves fiatalember,

Könyv családot deportáltak, me...

Férjhez menne

Magyar, angolnyelven beszélő...

Férjhez menne

Könyv rendelkező, csinos, nem...

MEGISMERTÉK EBBEN házasság céljából

30-45 éves korig, egyetemista...

Férjhez menne

Könyv, csinosnak mondható, vidéki...

Fiatal, csinos énekesnő

Ősszel keresi férjét, esetleg vi...

ZSIDÓ VILÁGHIRADÓ

„A ZSIDÓK MÉG NEM SZABADULTAK FEL.”

Münchenben — mint az Uj Élet már megírta — kongresszust tartottak a megmenekült németországi zsidók képviselői.

„A kongresszust — mondotta dr. Grünberg — azért hívtuk össze, hogy határozatot hozzunk: milyen álláspontot fogadjunk el mi, felszabadított zsidók jelenlegi helyzetünkben?...”

„Mi zsidók bizalmat adunk Európának az istenben. Tudósokkal, kutatókkal, Nobel-díjnyertes kiválóságokkal és egyszerű, szorgalmas munkásokkal járultunk hozzá Európához és a világ kultúrájához és civilizációjához.”

Dr. Grünberg súlyos szemrehányásokat tett az amerikai hatóságoknak, amelyek németországi üvezetükben különbséget tesznek a Lengyelországból ujjában menekült zsidók és az egyéb hontalan zsidók között.

FREUD PROFESSZOR NŐVÉRÉT IS MEGÖLTÉK TREBLINKÁBAN

A nürnbergi per tárgyalása során Raizman lengyel tanu borzalmas részleteket mondott el a treblinkai kivégző-táborról, ahová naponta 3-4 zsidó szállomány érkezett 1942-ben.

Idehozták Freud professzornak, a világhírű zsidó pszichoanalitikusnak a nővérét is, aki a treblinkai vasúti állomáson, későbbi hóhéraiknak bizonygatására, elhítte, hogy csupán más vonatra szállt át és gyorsvonalon visszatérhet Bécsbe.

Treblinka ugyanis — a megfélemlítő látszat kedvéért — valóságban fényűzően berendezett vasúti állomással rendelkezett, ahol az újonnan érkezettek ilyen táblákat olvashattak: „Étterm,” vagy „Tábor-szoba”.

Treblinkában körülbelül egymillió zsidót pusztítottak el a nécek.

HARMINC ZSIDÓ TÉRT VISSZA GRÁCBA

Összegeo Harminc zsidó tért vissza Grácba, ahol — az 1931-es népszámlálás adatai szerint — kétezer zsidó élt a város 153.000 lakosa között.

Grácban, ahol most újraalakult a megmenekült harminc zsidó nésvételével a hitközség, már a XIII. században voltak zsidók és az ősi hitközség alapjai is visszanyulnak a XV. századig.

TIZENHÁROM ORSZÁGBÓL JÖTTEK KIVÜLDÖTTETEK A LONDONI ZSIDÓ VILÁG-KONGRESSZUSRA

A londoni rádió közli, hogy a londoni zsidó világhongresszus befejeződött. A tanácskozásokon 13 ország zsidóságának küldöttai vettek részt.

A német zsidóságot a londoni kongresszuson a düsseldorfi Auerbach képviselte, aki hangsúlyozta, hogy minden megörintett a németországi zsi-

dó hitközségnek újjáépítése érdekében, de egyelőre még nagy akadályokat kell leküzdeni.

AZ ANGOL-AMERIKAI PALESTINA BIZOTTSÁGRÓL INTERPELLÁLTAK AZ ALSÓHÁZBAN

Az angol alsóházban kérdést intéztek a külügyi államtitkárhoz, hogy — mikorra várható az Angol-Amerikai Palestina Bizottság jelentésének végleges elkészítése és publikálása?

A külügyi államtitkár közölte, hogy erre a kérdésre még nem adhat választ, mivel a jelentés készítése csupán az Egyesült Államok kormányaival egyetértésben történhet.

(SÓS)

GERVAI SANDOR: Szemérem a Duna partján

Novellák. Könyv az „Uj Élet” kiadói kiadásában.

Egyedülálló, 30 éves, biates egyetemista, testvérek, sz. könyv.

házasság céljából

Magyar, kedves, színház, ismerkedik férjvel „Léki harmónia” jelleg.

47 éves

iparvezető, nyugdíj, Budapest, magyar, mindentudó és mindenre képes elvált férfi, keresem

házasság céljából

Magyar, csinos nő ismerkedés, „Balogfalvi fogaskerék” jellegre a kiadóba.

28 éves vidéki, snalló kereskedő elvenne 18-24-ig

csinos, sz. testvér, lehetne fényes képet válogatni kérek, nyílt szemmel vizsgálható, „Közelítés” című műve” jellegre a kiadóba.

44 éves vidéki kereskedő megnőstíne,

ESETLEG DENŐSTÍNE. „Szergej” jellegre a kiadóba.

DEPORTÁLSÁBÓL HAZATÉRT, csinos, nagy, csinosnak mondható, 42 éves asszony megnőstíne kedve és bűvészt

élettársa

Fiatal 45-50 éves férfi, vidéki és megyei. Világot látta: Dunajánch-telek 269. II. csület.

Keresem élettársamat,

Könyv ezt el tudom érteni. Egyedülálló, kényes-kényes és kényes, fiatal, halálra, csinosnak mondott, fiatal, utolsó, nyugodt, „Balogfalvi fogaskerék” jellegre a kiadóba.

HAZATÉRTÁSAM ELTÁRSÁGA 40 éves biates, nagy, csinosnak mondható, 30 év közötti, testvérek, színház, ismerkedik férjvel „Léki harmónia” jellegre a kiadóba.

Ne csináljon lakásgondot, keresse fel ifj. Nagyt Pesten; VIII., VAS-UTCA 5. — Budán; ALKOFAS-U. 1.

HIREK

Felavatják a helyreállított óbudai templomot. Március hó 10-én, vasárnap d. u. 1/4 óra-kor avatják fel ünnepélyesen a főnkrement óbudai ósi zsinagóga pótlására helyreállított (III. Zichy Jenő-u. 9. alatti) templomot. Az avatási ünnepélyre meghívják a volt óbudai jelenleg pesti hittestvéreinket is.

Dr. Krausz Henrik lett a kaposvári főrabbi. Az Anit Dóln nemzetgyűlési képviselő vezetése alatt álló patinás-multa, régi nemes tradíciókat őrző kaposvári Zsidó Hitközség elsősk körött van, mely rombadólt hitéleti kereteit a zsidó vallásörökös törvények érzet szellemvonalan akarja újjáépíteni. Ennek jegyében folyt le a február 24-iki közgyűlése, melynek legfőbb tárgypontja az új főrabbi megválasztása volt. Néhány héttel ezelőtt a hitközség meghívására dr. Krausz Henrik siklósi főrabbi két lélekemelő templomi szónoklatot, magas színvonalu kulturelóadást tartott és a hitközség templomát felekezeti különbség nélkül zsinatosság megtöltés közönség előtt 72 deportálásból hazatért párt esketett. A szimpátiás, ambiciózus, fiatal tudós lelkipásztor egyesapássa megnyerte a kaposvári zsidó sziveket, úgyhogy a közgyűlés egyhangu jelkese-dással Kaposvár és Somogyvármegye főrabbiává választotta. A közgyűlés többi tárgya közt az Anit elnök az Országos Zsidó Kongresszuson folytatott tárgyalásokat, Frimn Géza előjáró a Joint nagyszabásu karitatív munkáját ismerlette. Dr. Coitein Gábor, Gyenes Zoltán, dr. Kertész, dr. Berényi, dr. Dániel, Held György előjárósági és választmányi tagok és László Ernő dombóvári kiküldött felszólalásai után a közgyűlés kimondta, hogy a zsidó vallási élet újra való feltámasztásával párhuzamosan meg nem alkuvással fog küzdeni az ártatlanságul szenvedett és megkínzott magyar zsidóság polgári jogába való visszahelyezéséért és az ezek körül felmerült sérelmek kapcsán több határozatot hozott, amelyet a hitközség elnöke utján fog eljuttatni az illetékes fórumokhoz. (Gy. Z.)

Gyászünnepelet a Hilkéfe mártírjainak emlékére. A Mirkós mártírjainak — elsősorban dr. Stein Emil kiváló elnöke — emlékére vendár 7-én, 7. hó 10-én, vasárnap d. u. 4 órákor az egyesület Hermina-ut 49. sz. alatti templomában gyászünnepeletet tart, melyre ez-után hívja meg az egyesület tagjait és barátait

Az V.2-es munkásság (Szokotó), március 10-én, d. e. 1/4 órákor a Felsőlendvénben (Vasvári úton) összejövetelt tart.

Az Orosházi Izraelita Hitközség elnöksége a deportációban, Bécsben bombatámadás következtében mártírhalált halt hitközségi elnöke és 18 vértanu társa emlékére a halálozás évfordulójának napján gyászistentiszteletet tartott. A gyászistentiszteleten dr. Kántor Nándor emlékezett meg mártírjainkról. A gyászistentisztelet után a hitközség képviselőtestülete gyászülést tartott, amelyen Pilis Lipót, a hitközség elnöke méltatta elnökölője érdemeit, a zsidóság érdekében végzett fáradhatatlan munkáját. A képviselőtestület az elhunyt elnök és 18 társa emléket a templomban márványtáblán fogja megörökíteni.

Kegyeleti istentisztelet. Nyilasok által meggyilkolt és deportációban elhunytak emlékére a Budapesti Talmud Egy-let templomában (VI. ker., Vasvári Pál-u. 5. sz.) Mózes halálozásának évfordulóján, március 10-én, vasárnap d. u. 1/2 órákor kegyeleti istentiszteletet tartanak.

Palesztina fejlődése. Az Ielud-füzetek februári száma jelent meg a fenti címmel. A füzet minden egyes cikke szokatlanul bátor hangot üt meg és a zsidó kibontakozás lehetőségét keresi. Ezt a célt szolgálják Antal Gábor és Beneschofsky Hona írásai. Halász Sándor folytatja a neoaufiszemítizmus fejlődéséről írt cikksorozatát. Külön eseménye a füzetnek Gersei Sándor linomlónus tanulmánya Morris Rosenfeldről. Cvi Schwarz Chalucok éneke 1945-ten és Morris Rosenfeld a műhelyben című versei egészítik ki az érdekes füzet tartalmát.

Az európai zsidóság kegyelele a mártírok emlékének. Az M. C. Sz. Mizrachi Szakosztálya „Kinusz béa Aced”-ja határozatot hozott, mely szerint minden tagja számára európaszerle kötelezővé teszi, hogy nap mint nap 2-2 Misna tanulásával adózzanak mártírjaink emlékének. E kegyeletteljes szolgálat Adár hó 7-től kezdődik és Boraclot traktátusából indul ki. A „Kinusz Béa Aced” kéréssel fordul minden vallásos zsidó intézményhez, hitközségekhez, tanházakhoz és tanegyesületekhez, hogy a maguk körében is rendszeresítsék mártírjaink emlékének szánt Misnájoth tanulásokat.

Schulz Jenő cég

órák-ékszerész (órajavítón) VII., Wessely-ut. 6. a régi házban

Gergely Miklós

aranyműves és ékszerész

VÉTEL ELADÁS

Munkaszolgálatos övezete

férjhez menne

becsületes, jutaloméves, egyszerű-nyelvű, 18-19 éves, 15-16 cm magas, kellemes alakú, jókedvű, tisztaságú van. Jelzőket „Sors-lórák” jellegre a kiadóba kérem

A Násé Hámilóráchl jövő-heli összejövetelén, szombaton, március 9-én d. e. 11 órákor Laudon-u. 3. sz. alatt Gácsí Teri írónő fog előadást tartani, sajtó alatt lévő könyvéről. Minden érdeklődő asszonyt és leányt szeretettel várunk. Ezután hívjuk meg tagjainkat és minden elbarátnunkat közgyűlésünkre, melyet f. hó 10-én, vasárnap d. u. 4 órákor Laudon-u. 3. sz. alatt tartunk.

Megjelent a dr. Bendetz és Társa, most György József tudományos antiquárium, Budapest, VI., Andrássy-ut 15., legújabb katalógusa. Kérjük a t. vevőink szíves látogatását vagy postai megkeresését.

Feleségül vennék

Ólyan 30-35 évesig, képzett vagy gyermekekkel törveget, ki jóságos- vol és szeretettel megvárja: t-lak. Textillásterem és szép háza-m van. Világot „Boldogság híányzik” a kiadóba.

Vidéki magányos ur háztartásának önálló vezetését

változó jövedelmű, intelligens, gyermekekkel, né. Birtó Ernőné, Dombóvár, Hunyadi-ter 18. sz.

Társulokdól, illetve TITKARI ÁLLÁST vállal elváltas életemben, volt vidéki bankigazgató, megkeresés „Titkár” jellegre a kiadóhivatata.

Elegáns elvált nőnek után Linder Dezső cipész-mesternek, VII., Wessely-utca 6. Telefon: 422-720.

Komfortos háztartásomba

keresek lehetőleg deportálásból visszatért jövedelmű, intelligens ur-nak

házvezetőnőnek,

ki 10 éves háznak szerető anyakéltetene lenne, a háztartás alkalmasságú van. Hirsch János, Ké-kérszabó. Világot a kiadóba várt-lakni.

Keresek kis családban rendes izraelita lányt,

könyv munkára, kellemes, me-lyeg otthon és jó fizetséget adok. Hrszt. VI., Dohány-ut. 12. 11. 1.

Magányos, házias örvényasszony 60 év körül

élettársat

keres „Vidék nem akadály” jellegre.

Jobb hávyasszony

lakótársnőt

keres. Cím: Panonónia-u. 8. 1. 5.

A zsinagóga naptára

Március 7, csütörtök: Adár II. 4, péntek: 5, szombat: 6, vasárnap: 7, hétfő: 8, kedd: 9, szerda: 10, csütörtök: 11 (Paster büjtje). Szombaton, március 9-én helyszíra: Pökudé, háttóra: Vast-lam Kol hantóékö. I. Klr. 7. fej. 51, 8. fej. 1-21.

Table with columns: Imaházak, Péntek este, Szombat reggel, Hétfő este, Hétfő nap. Rows include Dohány, Rumbach, Bethlen, Csáky, Dózsa, Nagyfuv, Páva, Zugló, Fiuárvah.

Péntekesti gyertyagyújtás: 5 óra 25 percekor: Budai istentiszteletek: III. Zsigmond-u. 49 és XI., Bocskay-ut 37, péntek este 6, szombat d. e. 11.

Előimádkozót

keres a szekszárdi hitközség. Ajánlatokat igények megküldésével a szekszárdi hitközséghez.

JOBB NŐT gyermekek mellé felvások. Cím: Weiser Dezső, Laudon-utca 1. szám, újtelken.

Jómagányos, orth. kobelekkel, Kellemes, erős lenorhangu KÁNTOR-METSZŐ Alkást vállalva „Sürgős” jellegre a kiadó hivatlat.

Selejt-filmet

VESEZŐK: „Royal”-t Szabolcs-utca 29. Telefon: Lipót 894.

ZONGORÁT

VENNEK (plánipól) szűkület in VII., Nagyvárdi Szabó-u. 29. Dócsa

Házvezetőnőnek

élesemek magányoshoz, vidékre is. „Sürgős, sürgős” jel. a kiadóba.

JÓL FŐZNI tudó mindenos SZAKÁCSNŐ gyermekekkel háztartásba felvétetik. Bővebb felvilágosítást: Kádár-utca 36. szám, II. 8.

UJÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

Szerkesztőség és kiadóhivatlat: VII., Sina-u 12. Telefon: 423-300

Kiadóhivatlat: A MAGYARORSZÁGI IZRAELITÁK ÖNSZÁGOS IRÓDÁJA

Felétős szerkesztő és felelős kiadó: RÓZS BEZSŐ

Füszelés egy hónapra 80.000 P.

Beküldött kéziratokat nem öri-zünk meg a visszaküldésükre nem vállalkozunk.

Nyomatott a Globus nyomda: mártó-cél II. költészetében Fel nyomdász-vezető: Margittay Antal.